

# לא תעמוד על דם רעך

## סיום מסכת סנהדרין

### 1 סנהדרין עג.

גופא: מנין לרואה את חברו שהוא טובע בנהר, או חיה גוררתו, או לסטין באין עליו, שהוא חייב להצילו? תלמוד לומר: "לא תעמד על דם רעך". והא מהכא נפקא? מהתם נפקא! אבדת גופו מניין? תלמוד לומר: "והשבתו לו". אי מהתם, הוה אמינא: הני מילי בנפשיה, אבל מיטרח ומיגר אגורי - אימא לא. קא משמע לן.

### 2 ויקרא יט:טז

לא תלך רכיל בעמך לא תעמד על דם רעך אני ה'.

### 3 דברים כב: א-ג

לא תראה את-שור אחיך או את-שיו נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאחיה: ואם-לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו ואספתו אל-תור ביתך והיה עמך עד דרש אחיך אתו והשבתו לו: ...וכן תעשה לכל-אבדת אחיך אשר-תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם:

### 4 ויקרא רבה כד:ה

רבי לוי אמר פרשה זו נאמרה בהקלה מפני שעשרת הדברות כלולין בתוכה, לא תרצח, וכתוב הכא (ויקרא יט, טז): לא תעמד על דם רעך.

### 5 רמב"ם משנה תורה

הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק א, הלכות יד, טז

כל היכול להציל ולא הציל עובר על (ויקרא יט טז) "לא תעמד על דם רעך". וכן הרואה את חברו טובע בים. או לסטים באים עליו. או חיה רעה באה עליו. ויכול להצילו הוא בעצמו. או שישכר אחרים להצילו ולא הציל. או ששמע עובדי כוכבים או מוסרים מחשבים עליו רעה או טומנין לו פח ולא גלה און חברו והודיעו. או שידע בעכו"ם או באונס שהוא בא על חברו ויכול לפיסו בגלל חברו להסיר מה שבלבו ולא פיסו. וכל כיוצא בדברים אלו. העושה אותם עובר על לא תעמד על דם רעך: אף על פי שאין לוקין על לאוין אלו מפני שאין מעשה בהן, חמורים הם שכל המאבד נפש אחת מישראל כאלו אבד כל העולם כולו. וכל המקיים נפש אחת מישראל כאלו קיים כל העולם כולו:

### 6 של"ה - קדושים, דרך חיים תוכחת מוסר

שלא לעמוד על הדם, שנאמר 'לא תעמד על דם רעך'. טעם מצוה זו, לפי שכל ישראל ערבים זה לזה.

### 7 חנן פורת

בעת שהובא החוק לקריאה שנייה ושלישית

לא היינו נזקקים לחוק הזה אילו באמת היינו במצב שבו המוסר הטבעי, שלפיו אדם הרואה אדם אחר שנמצא במצוקה לנגד עיניו, לא היה מהסס, היה טורח ומציל, גם אם הדבר הזה היה עולה לו בהוצאות מרובות של ממון ואפילו בסיכון של גוף. חשבנו בכל זאת, על רקע מקרים מצערים מאוד שהיו בשנים האחרונות ועל רקע רצון לקבוע נורמה שמעגנת את המוסר היהודי, הקובע "לא תעמוד על דם רעך", שאינך יכול לעמוד מנגד בשעה שאתה רואה את חברך נמצא בסכנה, וחברך הוא אדם באשר הוא אדם, יהודי כגוי, כל אדם באשר הוא, גדול, קטן, איש, אשה, עליך להושיט לו יד ולהציל אותו.

### 8 חוק לא תעמוד על דם רעך

תשנ"ח-1998

חובת הצלה והושיט עזרה

1. (א) חובה על אדם להושיט עזרה לאדם הנמצא לנגד עיניו, עקב אירוע פתאומי, בסכנה חמורה ומיידית לחייו, לשלמות גופו או לבריאותו, כאשר לא-ידו להושיט את העזרה, מבלי להסתכן או לסכן את זולתו. (ב) המודיע לרשויות או המזעיק אדם אחר היכול להושיט את העזרה הנדרשת, יראוהו כמי שהושיט עזרה לענין חוק זה; בסעיף זה, "רשויות" - משטרת ישראל, מגן דוד אדום ושירות הכבאות.

החזר הוצאות ותשלומי נזק

2. בית המשפט רשאי לחייב את מי שגרם לסכנה שהניצול נקלע אליה, לרבות את הניצול עצמו אם גרם לסכנה זו, לשפות את מי שהושיט עזרה בהתאם לחובתו לפי הוראות סעיף 1 על ההוצאות והתשלומים הסבירים שהוציא.

עונשין

4. העובר על הוראות סעיף 1 לחוק זה, דינו - קנס.